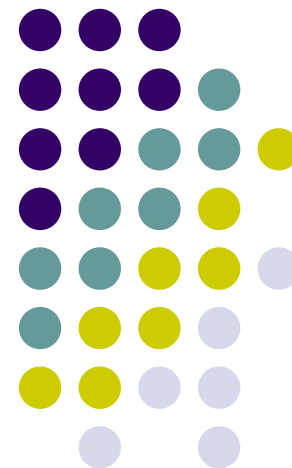

ATVIRŲJŲ RESURSŲ VAIDMUO MOKYMOSI PROCESE

Algirdas Aušra

*Lietuvos verslo darbdavių konfederacijos
Prezidiumo narys, UAB “Baltijos verslo
vystymo agentūra” generalinis direktorius,
Viešosios įstaigos “Baltijos visuomeninis
informacinių technologijų ir švietimo centras”
direktorius*

Laisvės 125, Vilnius, el. paštas:
editor@elibrary.lt; info@ziniuvisuomene.lt

Darbo tikslas – apžvelgti atvirųjų resursų vaidmenį mokymosi procese.

Žinių ekonomikos pagrindas - išsilavinę ir kvalifikuoti žmonės, gebantys kurti ir naudoti žinias bei jomis dalintis. Šiam pagrindui būtinas *mokymasis visą gyvenimą* - nuo 4 iki 80 metų, įvairioje aplinkoje - formalioje, neformalioje (įmonėje) ir informacioje (gyvenimo patirtis).

Mokymąsi žinių ekonomikoje būtų galima vertinti bent keturiais požiūriais:

- *besimokančiojo požiūriu* - priešingu švietimo įstaigos požiūriui;
- *ekonominės ir darbo rinkos požiūriu*;
- *švietimo politikos požiūriu*;
- *platusis žinių ekonomikos požiūriu*.

TECHNOLOGINIAI ŽINIŲ EKONOMIKOS ASPEKTAI

Tam, kad organizacijos taptų „besimokančiomis organizacijomis“ yra iškiriami keturi aspektai, kurie neatsiejamai susiję su mokymusi:

- Informacijos ir žinių įgyjimas;
- Informacijos ir žinių paskirstymas;
- Informacijos supratimas;
- Organizacijos atminties palaikimas ir reguliavimas.

Informacinės technologijos yra įtrauktos į kiekvieną iš šių sričių ir gali padėti arba trukdyti efektyviam mokymuisi. Informacijos perkrovimas, žemas produktyvumas, informacijos vadybos neefektyvumas – tai terminai, kurie apibrėžia, kad informacinės technologijos negatyviai veikia organizacijos mokymąsi.

INOVACIJOS ŽINIŲ VADYBOS KONTEKSTE

- Inovacinė kompanija yra besimokanti organizacija. Reikia sukurti palankią aplinką mokymuisi, eksperimentavimui, skatinti entuziazmą ir smalsumą.
- Inovacijų diegimą apsunkina tai, kad daug poreikių yra neišreikšti ir nesuvokti pačių vartotojų, todėl sunku pasiūlyti juos tenkinantį produktą ar paslaugą. Rinkos tyrimai padeda išsiaiškinti vartotojų poreikius, kai egzistuoja tuos poreikius tenkinantis produktas ar jo analogija. Tačiau kitais atvejais jie neturi prasmės.

INFORMACIJOS VISUOMENĖS PROBLEMOS

- Viena esminių informacijos visuomenės socialinių problemų yra vis didėjančios socialinės nelygybės problema. Viena šio socialinio atotrūkio didėjimo priežasčių glūdi tame, kad toli gražu ne visos visuomenės grupės turi, ar ateityje turės, vienodą galimybę naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis. Informacinių technologijų turėjimas bei gebėjimas jomis naudotis informacijos visuomenės sąlygomis tampa pagrindiniu socialinės stratifikacijos principu; taigi, ir esminiu socialinės nelygybės šaltiniu.

„LAISVOS PRIEIGOS“ (OPEN ACCESS) JUDĖJIMO DALYVIAI:

„Žaliasis kelias“ (Green Road) ir „Auksinis kelias“ (Golden Road).

- Pirmoji kryptis jungia „savarankiško archyvavimo“ pasekėjus, kurie palaiko tyrinėtojų pastangas skleisti savo darbus internete (paraleliai šių mokslininkų darbai skelbiami ir tradiciniuose leidiniuose popieriniu pavidalu). Vienas iš labiausiai žinomų ir pats didžiausias (apie 300 000 straipsnių) tokių publikacijų archyvas – www.arxiv.org.
- Antroji kryptis vysto alternatyvius mokslinių publikacijų leidimo modelius, visų pirma žurnalų ir konferencijų medžiagų, kada visas išlaidas padengia leidėjai, o vartotojui prieiga prie publikacijų yra nemokama. Vieni žinomiausių „Žaliojo kelio“ programos dalyvių „Atviroji visuomenė“ (www.soros.org) ir Public library of Science (www.plos.org).

ELEKTRONINĖ BIBLIOTEKA – ATVIRŲJŲ RESURSŲ FORMUOTOJA

eBibliotekoje yra skaitykla, kurią sudaro tokie pagrindiniai resursų skirsniai:

- Lietuvos duomenų bazė,
- Lietuvos mokslai,
- Lietuviški leidiniai (knygos),
- Lietuviška žiniasklaida,
- Užsienio leidiniai,
- Konferencijų medžiagos.

ELEKTRONINĖ BIBLIOTEKA – ATVIRŲJŲ RESURSŲ FORMUOTOJA

Mokslinė elektroninė biblioteka eLIBRARY.LT yra daugelio tarptautinių ir Lietuvos projektų dalyvė ir iniciatorė. Galimų projektų objektais gali tapti ir atskiros Lietuvos organizacijos. Jų dėka organizacijos gali:

- 1. Tapti geriau integruotomis į Lietuvos ir užsienio profilinių organizacijų sistema;
- 2. Interneto tinklapio pagalba suteikti papildomų galimybių, pristatant savo pasiekimus;
- 3. Ženkliai suaktyvinti pasikeičiant mokslinė, dalykinė ir profesinė informacija;
- 4. Padidinti galimybę gauti trūkstamų resursų ar informacijos iš tarptautinių muziejų fondų tinklo.

Išvados

- 1. Bendrosios švietimo problemos negali būti išspręstos tik tradicinėmis priemonėmis, tokiomis kaip naujų mokymo įstaigų statyba ar mokytojų skaičiaus padidinimas.
- 2. Samprata „Žinių visuomenė“ daug platesnė už „Žinių ekonomikos sampratą“, kuri turi omenyje aktyvų informacinių technologijų naudojimą paslaugų sferoje, gamyboje ir kt.

Išvados

- 3. Viena esminių informacijos visuomenės socialinių problemų yra vis didėjančios socialinės nelygybės problema. Viena šio socialinio atotrūkio didėjimo priežasčių glūdi tame, kad toli gražu ne visos visuomenės grupės turi, ar ateityje turės, vienodą galimybę naudotis šiuolaikinėmis informacinėmis technologijomis. Informacinių technologijų turėjimas bei gebėjimas jomis naudotis informacijos visuomenės sąlygomis tampa pagrindiniu socialinės stratifikacijos principu; taigi, ir esminiu socialinės nelygybės šaltiniu.
- 4. Vienu iš pagrindinių socialinės nelygybės sprendimo problemų turi tapti bibliotekų socialinis prieinamumas, t.y. nemokama prieiga prie atvirųjų resursų. Tai susiduria su daugeliu teisinių ir kainų problemų, licenzijavimu, vartotojų ir produkto gamintojų mokymu.

Išvados

- 5. Tik nedaugelyje šalių įstatymai įtvirtina būtino egzemplioriaus elektroninėms bibliotekoms teisę. Lietuvoje tai taps įmanoma kai bus aiškiai suformuluota, patvirtinta ir realiai veiks valstybės informacinė politika.
- 6. Šių dienų organizacijos vadybinis stilius iš esmės yra paremtas įtinkintos, besimokančios ir prisitaikančios, lanksčios organizacijos principais. Joje taikomi ir derinami komunikacijos, žinių ir informacijos, informacinių technologijų, personalo ir krizių vadybų, marketingo ir ryšių su visuomene principai. Tad šiuolaikinei visuomenei reikalingi atviri resursai, kad visuomenė galėtų mokytis ir kelti savo intelektualinį potencialą.

Ačiū už dėmesį!

El.paštas: info@elibrary.lt

Tel.: (+370 5) 248-1536

Faks: (+370 5) 248-1629

Paštas: Laisvės pr. 125,
LT – 06118 Vilnius